

Vastineet Uudenmaan ELY-keskuksen oikaisukehotukseen 23.6.2025

Seuraaviin kohtiin on tuotu oikaisukehotuksen tekstit. Sisennettynä kursivoituna tekstinä on kirjoitettu Loviisan kaupungin vastineet oikaisukehotukseen.

Oikaisukehotus; Loviisa, Valkon ja sen lähialueiden osayleiskaava

Loviisan kaupunginvaltuusto on 21.5.2025 hyväksynyt Valkon ja sen lähialueiden osayleiskaavan. Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus kehottaa alueidenkäyttölain 195 §:n säännökset huomioon ottaen oikaisemaan hyväksytyä osayleiskaavaa seuraava huomioon ottaen:

Luonnonsuojelu

Kaava-alueen luonnonympäristöä ja arvokkaita luontokohteita kuvaavassa kappaleessa (4.5.1) viitataan vanhentuneeseen luonnonsuojelulakiin. Kaikki viittaukset pykäliin ovat virheellisiä ja ne tulee korjata vastaamaan voimassa olevaa luonnonsuojelulakia (9/2023).

Korjataan vanhan Luonnonsuojelulain pykäläviittaukset voimassa olevan Luonnonsuojelulain mukaisiksi kaavaselostuksen kohtaan 4.5.1. Arvokkaat luontokohteet ja 4.5.2. Luonnonsuojelu- ja suojeluohjelma-alueet.

Kaavaselostuksen s. 60 kuvassa 4.16 on esitetty lepakoiden talvehtimisaikkojen rajauksia. Lepakoiden talvehtimisaikat ovat luonnonsuojelulain 78 § mukaisia luontodirektiivin liitteen IV(a) mainittujen eläinten lisääntymis- ja levähdysaikoja, joita ei saa lain mukaan hävittää tai heikentää. Täten kyseiset talvehtimisaikat tulee merkitä kaavamerkinnällä luo-5, jolle on annettu vastaava määräys. Samassa yhteydessä mainittua kaavamääräystä tulee tarkentaa sen osalta, että kyse on viitasammakon lisäksi lepakoista.

*Kaavaselostuksen s. 60 kuvassa 4.16. ei ole esitetty lepakoiden talvehtimisaikkojen rajauksia vaan lepakoiden **mahdollisia** talvehtimisalueita.*

Lisätään näiden rajausten kohdalle kaavakarttaan seuraava uusi kaavamerkintä:

luo-4: Luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokas alue.

Alueella sijaitsee luontodirektiivin liitteessä IV (a) tarkoitetun eläinlajin (lepakko) mahdollinen talvehtimisalue, jota LSL 78 § mukaisesti ei saa hävittää tai heikentää. Alueella suoritettavissa toimenpiteissä ja jatkosuunnittelussa tulee varmistaa, että lepakoiden mahdollisia talvehtimisaikoja ei hävitetä tai heikennetä.

Kaavaselostuksen sivun 59 kuvaan 4.15. täydennetään lepakoiden mahdolliset talvehtimisaikat ja lisätään tästä selite ja viittaus kaavamerkintään luo-4.

Kaavaselostuksessa s. 62 kuvan 4.17 kuvatekstissä lukee virheellisesti, että ruokokerttunen on luokiteltu erittäin uhanalaiseksi. Todellisuudessa ruokokerttunen on luokiteltu silmälläpidettäväksi.

Korjataan kuvatekstiin ruokokerttusen luokittelu silmälläpidettäväksi.

Kaavassa ei ole lainkaan huomioitu Stormossen-Fantsnäsmalmenin luonnonsuojelualue (YSA264899; liite). Kaavaselostuksessa s. 62 todetaan virheellisesti, että "kaava-alueella ei ole luonnonsuojelulain nojalla perustettuja luonnonsuojelualueita". Kyseinen luonnonsuojelualue tulee osoittaa kaavassa SL-merkinnällä ja merkinnälle tulee antaa asianmukaiset kaavamääräykset, kuten esimerkiksi "Alueella sijaitsee luonnonsuojelulain 47 § mukainen yksityinen luonnonsuojelualue. Alueella on noudatettava luonnonsuojelualueen rauhoitusmääräyksiä.". ELY-keskus huomauttaa, että luonnonsuojelualue

on kaupungin omistamalla maalla ja Loviisan kaupunginhallitus itse on 18.9.2023 suostunut siihen, että alue rauhoitetaan luonnonsuojelualueeksi. Kaava-alueella on myös toinen yksityinen luonnonsuojelualue, Korsholmen (YSA265416; liite). Kyseinen alue on kaavakartalla merkitty SL-alueeksi, mutta kaavaselostuksessa s. 62 sitä ei mainita.

Lisätään kaavakarttaan Stormossen-Fantsnäsmalmenin luonnonsuojelualue. Lisätään SL-alueeseen oikaisukehotuksen mukainen kaavamääräys: "Alueella sijaitsee luonnonsuojelulain 47 § mukainen yksityinen luonnonsuojelualue. Alueella on noudatettava luonnonsuojelualueen rauhoitusmääräyksiä."

Täydennetään SL-alueen tiedot kaavaselostukseen kaavan kuvaukseen.

Lisätään kaavaselostuksen kohtaan 4.5.2. kuvaukset kaava-alueelle sijoittuvista kahdesta luonnonsuojelualueesta: Stormossen-Fantsnäsmalmenin luonnonsuojelualue (YSA264899) ja Korsholmenin luonnonsuojelualue (YSA265416).

Poistetaan kaavakartalta SL-alueen keskellä oleva ET-alue ja täydennetään kaavan yleisiin määräyksiin seuraava teksti:

Stormossen-Fantsnäsmalmenin luonnonsuojelualueella on rauhoitusmääräyksen mukaisesti sallittu alueella sijaitsevan vedenottamon ja vedenottamolle vievän tien käyttö ja kunnossapito, vesijohdon ja viemärin ja samassa kaivannossa olevan kaukolämpölinjan kunnossapito sekä moottoriajoneuvolla ajo, kun ajo liittyy alueen hoitoon tai vedenottamon, sinne vievän tien tai sieltä tulevan vesijohdon tai viemärin tai kaukolämpölinjan kunnossapitoon.

Kaavaselostuksessa s. 63 on edelleen viitattu vanhentuneen lain mukaisiin säädöksiin. Selostukseen on korjattava, että luonnonsuojelulain suojelluista luontotyypeistä on säädetty 64 §:ssä ja erityisesti suojeltavista lajeista 77 §:ssä.

*Korjataan vanhan Luonnonsuojelulain pykäläviittaukset voimassa olevan Luonnonsuojelulain mukaisiksi kaavaselostuksen kohtaan 4.5.2. Luonnonsuojelu- ja suoje-
luohjelma-alueet.*

Kaavamerkinnän luo-3 kaavamääräystä tulee tarkentaa, koska se on tällä hetkellä ristiriitainen. Nykyisessä määräyksessä sanotaan toisaalta ensin, että arvokkaat tai uhanalaiset luontotyypit suojellaan, ja toisaalta toiseksi, että luontoarvoja suojellaan mahdollisuuksien mukaan. Jälkimmäinen määräys "Alueen luontoarvoja on suojeltava mahdollisuuksien mukaan" ei riitä turvaamaan kaavamerkinnällä osoitettuja uhanalaisia luontotyyppisiä, eikä määräys siten täytä luonnonsuojelulain säännöksiä. Kaavamääräys tulee muotoilla esimerkiksi seuraavasti: "Alueella sijaitsee arvokkaita tai uhanalaisia luontotyyppisiä, jotka suojellaan seudun monimuotoisuuden vuoksi. Uhanalaisten luontotyyppien ominaispiirteitä ei saa heikentää."

Muutetaan luo-3-alueen kaavamääräys seuraavaan muotoon:

Alueella sijaitsee arvokkaita ja uhanalaisia luontotyyppisiä, jotka suojellaan seudun monimuotoisuuden vuoksi. Uhanalaisten luontotyyppien ominaispiirteitä ei saa heikentää.

ELY-keskus toteaa, että alueidenkäyttölain 39 §:n säännösten mukaisesti yleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon luonnonarvojen vaaliminen, ja että saman lain 73 §:n säännösten mukaan laadittaessa yleiskaavaa tai asemakaavaa (ranta-asemakaava) pääasiassa loma-asutuksen järjestämiseksi ranta-alueelle on sen lisäksi, mitä yleis- tai asemakaavasta muutoin säädetään katsottava, että muun muassa luonnonsuojelu ja luonnon ominaispiirteet otetaan muutoinkin huomioon.

Jätevedet

ELY-keskus katsoo, että Valkon ja sen lähialueiden osayleiskaavan yleisiin määräyksiin tulee lisätä seuraava määräys: Vesikäymälän rakentaminen ranta-alueella tai saareissa sijaitsevaan vapaa-ajanasuntoon on kielletty, mikäli kiinteistö ei ole liittynyt alueella

toimivan vesihuoltolaitoksen viemäriverkoston tai muuhun kunnan vesihuollon kehittämissuunnittelun mukaiseen yhteiseen jätevesijärjestelmään, jonka toimivuus on varmistettu ympärivuotisesti.

Osayleiskaava mahdollistaa suoraan rakennuslupien myöntämisen, joten vesihuoltoratkaisujen ja vesihuollon tarkoituksenmukaisen järjestämisen tulee perustua riittäviin selvityksiin. Kaavassa ei ole selvitetty mahdollisuutta vesihuollon järjestämiseen kiinteistökohtaisilla järjestelmillä. ELY-keskus toteaa, että kaavamääräyksissä olevat viittaukset ympäristönsuojelulakiin ja -määräyksiin sekä ohjeisiin ovat yleisesti noudatettavia asioita, eivät osayleiskaavan laatimisessa edellytettjä selvityksiä.

Uudenmaan alueen rantayleiskaavoissa on käytetty vapaa-ajanasuntojen vesikäymäläkieltoa vesiensuojelullisista sekä käyttöveden riittävyyteen liittyvistä syistä. Uudenmaan ranta-alueille on ominaista suuri vapaa-ajan asumisen paine, jonka vuoksi on erityinen tarve turvata vesistöjen laatu. Vesikäymälöiden rakentamisen yleistyminen ranta-alueilla vaarantaa vesistöjen laadun sekä vesiensuojelun tavoitteet niin paikallisesti kuin maakunnallisella tasolla.

Jätevesien keräilyyn ja käsittelyyn liittyvät laitteistot ovat vapaa-ajanasunnoissa pitkiä aikoja käyttämättä, jolloin niiden säännöllinen huolto ja säiliöiden asianmukainen tyhjennys voi jäädä tekemättä. Lisäksi saarissa ja alueilla, joista puuttuu ympärivuotisesti ylläpidetty tieyhteys, on lietesäiliöiden tyhjennys erityisen hankalaa. Käymäläjätevesien asianmukainen keräily ja käsittely on voitava varmistaa kaikissa olosuhteissa ympärivuotisesti, jonka vuoksi edellä mainittu vesikäymäläkielto on osayleiskaavassa tarpeellinen.

Lisätään kaavan yleisiin määräyksiin seuraava teksti:

Ranta-alueelle sijoittuva asuin- tai lomarakennuksen vesikäymälä tulee liittää yleiseen tai alueelliseen vesijohto- ja viemäriverkkoon, mikäli sellainen on kohtuullisesti saatavilla. Mikäli asuin- tai lomarakennukselle ei ole raskasta kalustoa kestävää ympärivuotisesti ylläpidettyä tieyhteyttä, vesikäymälän asentaminen on kielletty, ellei kiinteistöä ole liitetty vesihuoltolaitoksen viemäriverkoston. Mikäli kelvollisen tieyhteyden piirissä olevaa ja vesikäymälällä varustettua asuin- tai lomarakennusta ei voida liittää vesijohto- ja viemäriverkkoon, tulee vesihuollon järjestämisen suunnitteluun ja toteuttamiseen kiinnittää erityistä huomiota. Riittäviin selvityksiin perustuvat jätevesijärjestelmää koskevat suunnitelmat on hyväksyttävä kunnassa. Järjestelmästä ei saa aiheutua ympäristölle haittaa. Jätevesien käsittely tulee hoitaa viemäriverkoston ulkopuolisten alueiden jätevesien käsittelyä koskevien säädösten sekä kunnan ympäristönsuojelumääräysten mukaisesti.

Kaavamääräys ohjaa ranta-alueille rakennettavat asuin- ja lomarakennukset liittämään viemäriverkkoon. Kiinteistökohtaiset jätevesijärjestelmät on mahdollista toteuttaa vain hyvin tiukkojen ehtojen mukaisesti noudattaen talousjätevesiasetuksen määräyksiä ja kunnassa voimassa olevia ympäristönsuojelumääräyksiä. Kun kaavamääräys viittaa voimassa oleviin määräyksiin, se myös kestää aikaa, koska ympäristönsuojelumääräyksiä on mahdollistaa päivittää ja päivitettyt määräykset koskevat silloin myös tämän kaava-alueen rantarakentamista.

Ilmasto

Alueidenkäyttölain 9 §:n mukaan kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvitettyä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus.

ELY-keskus katsoo, että ilmastovaikutusten arviointi on puutteellinen. Kaavaselostuksessa annettu kuva ilmastovaikutuksista ei ole totuudenmukainen eikä vastaa täydennystarpeita. ELY-keskus on ohjannut lausunnossaan ja pidetyssä viranomaisneuvottelussa täydentämään ja korjaamaan ilmastovaikutusten käsittelyä ja arviointia. ELY-

keskus katsoo, ettei täydennyksiä ole tehty. Kaavaselostuksessa on tuotava esiin kaavaratkaisun haitalliset ilmastovaikutukset, jotka liittyvät etenkin alueen vahvaan henkilöautoihin tukeutumiseen, uuden rakentamisen päästöihin, maankäytön muutokseen ja siitä aiheutuvaan metsäkatoon sekä sopeutumisen tarpeisiin. Koska ilmastovaikutusten arviointi on puutteellinen, on sen tueksi syytä toteuttaa esimerkiksi KILVA-arviointi.

Osayleiskaava on pitkän ajan suunnitelma, joka ohjaa kunnan maankäyttöä seuraavina vuosikymmeninä. Tällaisessa maankäytön suunnitelmassa ilmastovaikutusten arvioinnilla on merkittävä asema koko kunnan ilmastotavoitteiden kannalta. Kaavaselostuksessa on tuotava esiin, että kaavaratkaisu lisää liikenteen päästöjä ja hajauttaa yhdyskuntarakennetta aiheuttaen haitallisia ilmastovaikutuksia. Kaavaselostuksessa on mainittava uuden rakentamisen päästöt.

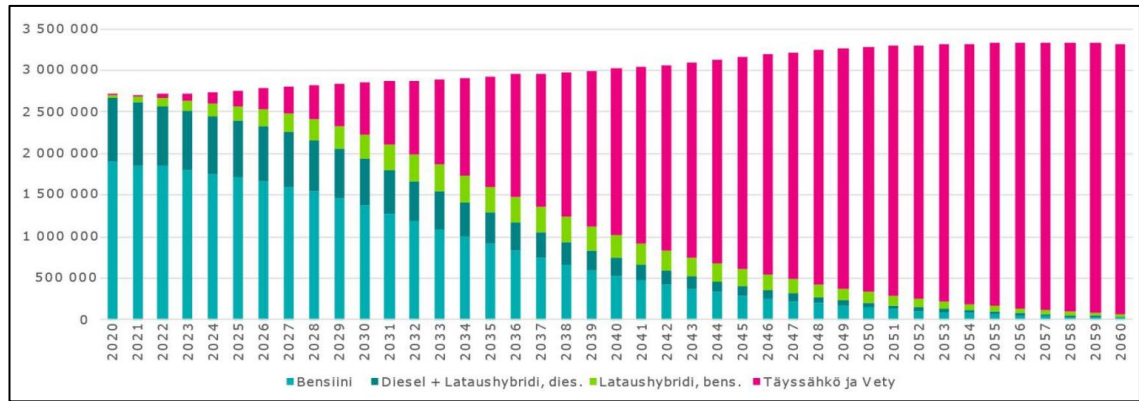
Kaavaratkaisu lisää liikenteen päästöjä. Liikenteen päästöjen vähentämiseksi on välttämätöntä vähentää liikenteen määrää käyttövoimien uudistamisen lisäksi. Myös sähköautot aiheuttavat haitallisia ilmastovaikutuksia muun muassa materiaalien suuren hiilijalanjäljen ja tilatarpeiden takia. Lisäksi kaavaratkaisu ei muuta henkilöautoja sähkökäyttöisiksi. Ilmastovaikutusten kuvausta on tältä osin korjattava ja todettava että kaavaratkaisu aiheuttaa haitallisia ilmastovaikutuksia sen lisätessä henkilöautoiluun tukeutuvaa yhdyskuntarakennetta. Kaavaselostuksessa ei voida todeta, että henkilöautoilun hiilidioksidipäästöt suurimmaksi osaksi poistuvat.

ELY-keskuksen antamasta lausunnosta annetun vastineen mukaan kaavan vaikutuksia hiilinieluihin ja varastoihin on arvioitu liitteessä 18. Kyseistä liitettä ei kuitenkaan ole mukana kaavamateriaalissa. Kaavaselostuksessa viitataan selvitykseen yksittäisellä luvulla, joka kuvaa vain hiilivaraston menetystä vuoteen 2050 mennessä, eikä tämä kuvaa kaavan vaikutuksia. Haitallisia vaikutuksia ei ole myöskään pyritty tältä osin estämään tai pienentämään. Vaikutuksia voidaan lieventää yleismääräyksellä, joka ohjaa säilyttämään kasvillisuutta jatkosuunnittelussa alueilla, jotka on osoitettu rakentamiselle.

Kaavaratkaisu ei luo edellytyksiä vähähiiliselle ja resurssitehokkaalle yhdyskuntakehitykselle eikä se täytä ilmastonäkökulmasta alueidenkäyttölain 39 §:n sisältövaatimuksia, joiden mukaan on otettava huomioon yhdyskuntarakenteen ekologinen kestävyys sekä ympäristöhaittojen vähentäminen.

Laaditaan kaavaselostuksen liitteeksi ilmastovaikutusten arviointi KILVA-työkalulla.

Vaikutusten arvioinnissa kuten myös ilmastovaikutusten arvioinnissa arviointi perustuu siihen muutokseen, joka tapahtuu nykytilan ja kaava tavoitevuoden 2050 välillä. EU:ssa kielletään polttomoottoriautojen myynti 2035. Siten vuonna 2050 valtaosa henkilöautomatkoista tehdään sähköautoilla. Vuonna 2050 kaikki Suomessa tuotettava sähkö tuotetaan hiilineutraalisti (ydinvoima, tuulivoima, aurinkoenergia, vesivoima). On täysin varmaa, että vuonna 2050 Valkon alueen henkilöautoilun ilmastovaikutukset ovat selvästi vähäisemmät kuin nykytilanteessa. Siten ELYn väite kaavaratkaisun ilmastovaikutuksia lisäävästä vaikutuksesta ei pidä paikkaansa.

Kuva 1. Ajoneuvokannan määrien kehitys VTT:n PEIKKO-perusskenaariossa. (Lähde: Valtakunnalliset liikenne-ennusteet 2024, Traficom)

Osayleiskaava mahdollistaa Valkon täydennysrakentamisen nykyisen yhdyskuntarakenteen sisään ja yhteyteen. Kaavassa on myös osoitettu mahdollisuus toteuttaa pieni päivittäistavarakauppa mahdollisimman houkuttelevaan keskeiseen sijaintiin. Sen toteutumisedellytykset paranevat, jos sen läheisyyteen saadaan uusia asukkaita. Silloin Valkoon saataisiin kauppapalvelut, eikä kauppaan tarvitsisi mennä kauemmas. Jos se toteutuu, se vähentää autoilun tarvetta.

Kaavassa on osoitettu myös uusi kevyen liikenteen yhteys Vanhan Valkontien varteen, mikä parantaa alueen pyöräilyedellytyksiä. Tällä on myönteisiä ilmastovaikutuksia.

Lopuksi

Alueidenkäyttölain 9 §:n mukaan kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 1 §:n mukaan selvitysten on annettava riittävät tiedot, jotta voidaan arvioida suunnitelman toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset mm. maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon sekä kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin.

ELY-keskus katsoo, että kaupunginvaltuuston hyväksymä osayleiskaava ei täytä esitetyssä muodossa alueidenkäyttölain 39 §:n mukaisia yleiskaavan sisältövaatimuksia eikä edellä mainittuja luonnonsuojelulain säännöksiä.

ELY-keskus kehottaa oikaisemaan hyväksytyä kaavaa yllä esitetyn mukaisesti. ELY-keskus vaatii osayleiskaavaa oikaistavaksi edellä esitetyn mukaisesti myös siten, että edellä esitetyt puutteet selvitysten osalta korjataan ja tämän jälkeen tarvittaessa täydennetään kaavaratkaisua määräyksineen.

Kaava perustuu Alueidenkäyttölain 9 § mukaisesti kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin.

Kaava-aineistoa on täydennetty oikaisukehotuksen perusteella, ja kaava täyttää alueidenkäyttölain 39 § mukaiset sisältövaatimukset sekä luonnonsuojelulain säännökset.